

MAREK WIKIŃSKI

ORCID: 0000-0002-5569-9205

Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny

im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

ODMOWA WPISU NA LISTĘ RADCÓW PRAWNYCH NA PODSTAWIE PRZESŁANKI RĘKOJMI PRAWIDŁOWEGO WYKONYWANIA ZAWODU RADCY PRAWNEGO W PRAKTYCE ORZECZNICZEJ

Abstrakt: Celem artykułu jest przedstawienie okoliczności podjęcia uchwał rad okręgowych izb radców prawnych o odmowie wpisu na listę radców prawnych na podstawie art. 24 ust. 2c zd. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w związku z przesłanką rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego w praktyce orzeczniczej. Każda z przesłanek wpisu na listę jest niezależna oraz równorzędna i tylko łączne ich spełnienie czyni wpis na listę możliwym. Organy samorządu radcowskiego, rozstrzygając sprawę wniosku o wpis na listę, są uprawnione do samodzielnej oceny opartej na zebranych materiale dowodowym, czy ubiegający się o wpis kandydat do zawodu radcy prawnego spełnia wszystkie przesłanki. Organy samorządu, rozstrzygając w tym zakresie, wykonują konstytucyjny obowiązek sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego, w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Słowa kluczowe: radca prawny, rękojmia, przesłanka rękojmiowa, nieskazitelność charakteru, nieposzlakowana opinia, odmowa wpisu na listę radców prawnych

WSTĘP

Głównym celem niniejszego artykułu jest wskazanie okoliczności umożliwiających podjęcie uchwał o odmowie wpisu na podstawie art. 24 ust. 2c zd. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych¹ (dalej: u.r.pr.). Zgodnie z art. 24 ust. 1 u.r.pr. na listę radców prawnych może być wpisany ten, kto:

- 1) ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) (uchylony)
- 3) korzysta w pełni z praw publicznych;
- 4) ma pełną zdolność do czynności prawnych;

¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 75.

5) jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego;

6) odbył w Rzeczypospolitej Polskiej aplikację radcowską i złożył egzamin radcowski, z zastrzeżeniem art. 25 ust. 1 i 2.

PRZEBIEG POSTĘPOWANIA

Postępowanie w sprawie wpisu na listę radców prawnych wszczynane jest na wniosek osoby, która uzyskała pozytywny wynik z egzaminu radcowskiego, lub osób, o których mowa w art. 25 ust. 1 i ust. 2 u.r.pr. Zgodnie z art. 24¹ u.r.pr. uzyskanie pozytywnego wyniku z egzaminu radcowskiego uprawnia do złożenia wniosku o wpis na listę radców prawnych w terminie 10 lat od dnia doręczenia uchwały o wyniku egzaminu radcowskiego (art. 24¹ u.r.pr.). Uchwała w przedmiocie wpisu jest decyzją administracyjną². Uchwałę w sprawie wpisu podejmuje rada okręgowej izby radców prawnych (dalej: rada OIRP) właściwa, odpowiednio, ze względu na miejsce odbycia aplikacji radcowskiej, miejsce złożenia wniosku lub miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wpis. Uchwała w przedmiocie wpisu na listę radców prawnych powinna być podjęta w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku przez osobę uprawnioną. Od uchwały, o której mowa w art. 31 ust. 1 u.r.pr., służy odwołanie do Prezydium KRRP w terminie 14 dni od daty doręczenia uchwały (art. 31 ust. 2 u.r.pr.)³. Od uchwały Prezydium KRRP odmawiającej wpisu na listę radców prawnych służy zainteresowanemu odwołanie do Ministra Sprawiedliwości, zgodnie z k.p.a. (art. 31 ust. 2a u.r.pr.). Od ostatecznej decyzji Ministra Sprawiedliwości zainteresowanemu oraz Prezydium KRRP służy skarga do sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji (art. 31 ust. 2b u.r.pr.). Jeśli rada OIRP nie podjęła uchwały w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o wpis lub Prezydium KRRP nie podjęło uchwały w terminie 30 dni

² K. Wojtczak, *Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego*, Poznań 1999, s. 178; Tak: wyrok SN z dnia 12 września 1991 roku, III ARN 31/91, LEX nr 9535; postanowienie WSA w Gliwicach z dnia 12 lutego 2007 roku, III SAB/GI 1/07, LEX nr 981475; postanowienie WSA w Gliwicach z dnia 20 grudnia 2005 roku, III SAB/GI 20/05, LEX nr 883753; J. Borkowski, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 33–34; B. Adamiak, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne*, Warszawa 2015, s. 105; B. Adamiak, J. Borkowski, *Instytucje procesowe wyznaczające granice prawa do sądu*, [w:] *Państwo prawa. Administracja. Sądownictwo. Prace dedykowane Prof. dr hab. Januszowi Łętowskiemu*, red. A. Łopatka, A. Wróbel, S. Kiewicz, Warszawa 1999, s. 322; M.A. Waligórski, S. Pawłowski, *Samorząd zawodowy i gospodarczy w Polsce*, Poznań 2005, s. 198–203.

³ W wypadku wniesienia odwołania od uchwały rady okręgowej izby radców prawnych dziekan przekazuje Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych, w terminie 7 dni, akta sprawy wraz z uchwałą. Regulamin prowadzenia list radców prawnych i list aplikantów radcowskich, § 20. Uchwała nr 110/VII/2010 z dnia 30 stycznia 2010 z późn. zm., [w:] *Zbiór przepisów samorządu radców prawnych*, Warszawa 2018, s. 250.

od dnia doręczenia odwołania, zainteresowanemu służy skarga do sądu administracyjnego (art. 31 ust. 3 u.r.pr.). Każda z określonych w art. 24 ust. 1 pkt 1–6 u.r.pr. przesłanek wpisu na listę radców prawnych jest niezależna oraz równorzędna i tylko łączne ich spełnienie umożliwia wpis na listę radców prawnych.

Organy samorządu radcowskiego, rozstrzygając sprawę wniosku o wpis na listę radców prawnych, są uprawnione do samodzielnej oceny opartej na zebranych materiale dowodowym, czy ubiegający się o wpis kandydat do zawodu radcy prawnego spełnia wszystkie te przesłanki. Rozstrzygając w tym zakresie, wykonują one konstytucyjny obowiązek sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego, w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony⁴. W świetle art. 24 ust. 1 i 2c u.r.pr. przyznawanie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego należy do rady OIRP. Aby umożliwić prawidłową realizację tego zadania, u.r.pr. przyznaje temu organowi prawo do weryfikowania, czy osoba ubiegająca się o wpis na listę radców prawnych spełnia wszystkie przesłanki, od których u.r.pr. uzależnia możliwość wpisu na listę radców prawnych, a tym samym uzyskanie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego. Przesłanki uprawniające do wpisania wnioskującej osoby na listę radców prawnych określone w art. 24 ust. 1 u.r.pr. powinny być spełnione kumulatywnie⁵. Rada OIRP — w myśl art. 24 ust. 2c u.r.pr. — może odmówić wpisu na listę radców prawnych tylko wtedy, gdy wpis narusza przepisy ust. 1.

PRZESŁANKI TWORZĄCE PODSTAWĘ WPISU

Wśród przesłanek stanowiących podstawę wpisu wyróżnia się:

1. ukończenie wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu magistra na kierunku prawo. Dyplom magistra administracji nie jest tożsamy z ukończeniem wyższych studiów prawniczych⁶;

2. „korzystanie w pełni z praw publicznych”. Pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organu samorządu zawodowego, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach samorządu zawodowego⁷. Pełnienie funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządowych nie dotyczy podmiotów, które nie mają charakteru władzy publicznej, na przykład partii politycznych, fundacji, stowarzyszeń, związków zawodowych⁸;

⁴ R. Stankiewicz, [w:] *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, red. T. Scheffler, Warszawa 2018, s. 392–393.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Wyrok NSA z dnia 8 stycznia 1992 roku, II SA 928/91, ONSA 1992, nr 3, poz. 75.

⁷ Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 roku — Kodeks karny, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 z późn. zm., art. 40 § 1.

⁸ R.A. Stefański, *Prawo karne materialne. Część ogólna*, Warszawa 2008, s. 272.

3. „pełna zdolność do czynności prawnych”. Zgodnie z art. 11 k.c., pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności⁹. Ubiegający się o wpis obowiązany jest dołączyć oświadczenie o pełnej zdolności do czynności prawnych¹⁰;

4. „nieskazitelnosć charakteru”. Pojęcie „nieskazitelnosć charakteru”, używane tak często przez ustawodawcę, jest terminem nieostрым, niezdefiniowanym, zwrotem niedookreślonym odwołującym się do przesłanek uznaniowych, o charakterze ocennym. Ukonkretnienie znaczenia przepisu przez uwzględnienie stanu faktycznego, nie zaś odczytywanie znaczenia tekstu *in abstracto*, należy do sfery stosowania prawa¹¹. W doktrynie podkreśla się, że „nieskazitelnosć charakteru” to zwrot niedookreślony, który jest stosowany przez ustawodawcę wtedy, gdy zamierza on obdarzyć organ podejmujący decyzje pewną swobodą, elastycznością pozwalającą zastosować normę zawierającą zwrot niedookreślony w najróżniejszych sytuacjach, niemożliwych do wymienienia w przepisie, a nawet do przewidzenia¹²;

5. „rękojmia wykonywania zawodu radcy prawnego” (tak zwana przesłanka rękojmiowa). Na listę radców prawnych może być wpisany ten, kto daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego¹³.

Przesłanka dawania rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu podlega ocenie organu samorządu w danej sprawie. Nie jest weryfikowalna na podstawie dokumentów jak pozostałe przesłanki sformułowane w art. 24 u.r.pr.¹⁴

WYJAŚNIENIE POJĘCIA RĘKOJMI

Dawanie „rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego” jest powiązane z „nieskazitelnym charakterem”, ale nie jest z nim tożsame. Brak rękojmi należytego wykonywania zawodu radcy prawnego jest więc implikacją braku nieskazitelnego charakteru i dotychczasowego zachowania, które nie gwarantuje właściwego wykonywania zawodu radcy prawnego¹⁵. *Ratio* umieszczenia tego rodzaju przesłanki w treści przepisu jest to, aby miała ona zakres możliwy do wypełnienia w konkretnym przypadku. Nie oznacza to automatycznie uchy-

⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku — Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145, z późn. zm., art. 11.

¹⁰ Regulamin prowadzenia list radców prawnych i list aplikantów radcowskich, § 10 ust. 2, pkt 6, [w:] *Zbiór przepisów samorządu...*, s. 248.

¹¹ Uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 września 1999 roku, K 11/99, OTK 1999, nr 6, poz. 116.

¹² M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*, Warszawa 2002, s. 170.

¹³ R. Stankiewicz, *op. cit.*, s. 406.

¹⁴ Z. Kłatka, *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 197; wyrok NSA z dnia 6 grudnia 2007 roku, II GSK 231/07, ONSAiWSA 2009, nr 1, poz. 10.

¹⁵ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 lutego 2013 roku, VI SA/Wa 2453/12, LEX nr 1324095.

bienia legislacyjnego. Ukonkretnienie znaczenia przepisu przez uwzględnienie stanu faktycznego, nie zaś odczytywanie znaczenia tekstu *in abstracto*, należy do sfery stosowania prawa. Ma ono zapewniać elastyczność w tym zakresie. Organy stosujące prawo mają więc obowiązek identyfikacji treści zwrotów niedookreślonych z uwzględnieniem podstawowych zasad prawa, ogólnosystemowych wartości i standardów konstytucyjnie chronionych. Pozostawiono zatem organom w tym zakresie margines swobody oceny prawnej stanu faktycznego w świetle ustawowych kryteriów, w który sąd administracyjny nie może wkraczać, chyba że stwierdzi oczywiste naruszenie ustawowych lub ponadustawowych norm lub wartości albo nadużycie przyznanego uprawnienia do swobodnej oceny¹⁶. Pojęcie „rękojmia” oznacza uroczyste poręczenie, zagwarantowanie, zapewnienie, że z racji cech charakteryzujących konkretną osobę dany zawód zaufania publicznego będzie wykonywany prawidłowo. Składają się na nią cechy charakteru i dotychczasowe zachowanie osoby pragnącej zostać radcą prawnym. Przez rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego należy rozumieć taki zespół cech osobistych charakteru i zachowań składających się na wizerunek osoby zaufania publicznego, na której nie ciążyą żadne zarzuty podważające jej wiarygodność¹⁷. Na rękojmię składają się dwa elementy: cechy charakteru i dotychczasowe zachowanie osoby ubiegającej się o wpis na listę radców prawnych. Rękojmia to również zespół zachowań osoby starającej się o wpis, świadczących o jej wiarygodności w sferze zawodowej. Kryterium to ma zatem służyć zagwarantowaniu odpowiedniego poziomu moralnego i zawodowego członka tego samorządu. Wyrażenie ustawowe „dotychczasowe zachowanie” w świetle aktualnego orzecznictwa sądów oznacza zachowanie, postępowanie osoby ubiegającej się o wpis na listę radców prawnych do czasu wpisania na tę listę — i to takie zachowanie, postępowanie, które odpowiada ocenom moralnym i etycznym oraz gwarantuje właściwe wykonywanie zawodu radcy prawnego¹⁸. Za cechy wskazujące na nieskazitelną charakteru uznano przymioty osobiste, takie jak: uczciwość w życiu prywatnym i zawodowym, uczynność, pracowitość, poczucie odpowiedzialności za własne słowa i czyny, stanowczość, odwaga cywilna, samokrytycyzm, czyli cechy wartościujące kandydata w sferze etyczno-moralnej¹⁹. W praktyce te kwestie są bardzo wnikliwie analizowane i obejmują swoim zasięgiem postawę wnioskodawców w życiu prywatnym, społecznym i zawodowym.

¹⁶ M. Świstak, *Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce*, Lublin 2018, s. 161.

¹⁷ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 marca 2017 roku, VI SA/Wa 1863/16, Legalis.

¹⁸ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 lutego 2013 roku, VI SA/Wa 2453/12.

¹⁹ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 listopada 2004 roku, II SA/Wa 4535/03, LEX nr 1610752.

PRAKTYKA ORZECZNICZA

W praktyce orzeczniczej sądy administracyjne, na przykład przy ocenianiu dotychczasowego zachowania, uwzględniają znaczenie czasu, który upłynął od dnia brzemiennego w skutki dla wnioskodawcy zdarzenia. Przykładem jest wnioskodawca, który po prawomocnym wyroku sądu dyscyplinarnego formalnie zrzekł się urzędu sędziego, a następnie ubiegał się o wpis na listę radców prawnych. Rada podjęła uchwałę o odmowie wpisu. W przedmiotowej sprawie sąd stwierdził, że przewinienia dyscyplinarne sędziego mogą być traktowane jako dowód, że nie ma on nieskazitelnego charakteru i nie daje rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego²⁰. Podobnie postąpił wnioskodawca pełniący, w nieodległej przeszłości, urząd prokuratora²¹. Także w tym przypadku właściwa rada podjęła uchwałę o odmowie wpisu wnioskodawcy na listę radców prawnych. W wydanym wyroku sąd podkreślił, że skoro za podstawę podważenia ziszczenia się przesłanki określonej w art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.pr. można (i należy) uznać przewinienie dyscyplinarne, to tym bardziej może nią być popełnione z winy umyślnej przestępstwo (występek) oraz w szczególności fakt prawomocnego skazania za to przestępstwo, które jednocześnie zakwalifikowane zostało w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym według pragmatyki urzędu uprzednio piastowanego przez kandydata na radcę prawnego jako przewinienie służbowe uchybiające godności urzędu prokuratorskiego.

W praktyce często wnioskodawcy, którzy w nieodległej przeszłości wykonywali różne zawody prawnicze, obciążeni w ich trakcie zdarzeniem kończącym dotychczasową karierę zawodową, chcieli się wpisać na listę radców prawnych. Niektórzy nie zniechęcali się uchwałą o odmowie wpisu i po pewnym okresie ponownie wnioskowali o wpis na listę radców prawnych, wierząc, że czyn z przeszłości zostanie z perspektywy upływającego czasu oceniony inaczej, dla nich korzystniej.

Wielu wnioskodawców było przekonanych, że zatarcie skazania lub odstęp czasowy spowoduje odmienną ocenę ich charakteru. W orzecznictwie uznano, że wprowadzenie formalnego okresu karencji byłoby niezgodne z art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.pr.²² Przykładem jest uchwała o odmowie wpisu na listę radców prawnych byłego adwokata, który ponownie ubiegał się o wpis na listę radców prawnych. Rada OIRP w Warszawie stwierdziła, że nie spełnia on wymagań wpisu na listę radców prawnych wynikających z art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.pr. W okolicznościach niniejszej sprawy czynnikiem dyskwalifikującym była ocena dotychczasowego zachowania wnioskodawcy — popełnienia przez niego jako adwokata licznych czynów będących przewinieniami dyscyplinarnymi. Z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy wynikało, że był on prawomocnie karany upomnieniami, naganami, dwukrotnie zakazem wykonywania patronatu na okres 5 lat, karą pieniężną, karą za-

²⁰ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 6 grudnia 2007 roku, II GSK 231/07.

²¹ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2012 roku, II GSK 478/11, LEX nr 1244699.

²² Wyrok NSA w Warszawie z dnia 6 grudnia 2007 roku, II GSK 231/07.

wieszenia w czynnościach zawodowych — dwukrotnie: na okres 5 miesięcy i na okres 4 lat — oraz najsurowszą z katalogu kar, to jest karą wydalenia z advokatury. Rada OIRP w Warszawie miała na względzie, że przypisane wnioskodawcy przewinienia dyscyplinarne w większości zostały popełnione z pokrzywdzeniem klientów, na przykład nierozliczeniem honorarium, zaniechaniami w zakresie informowania klienta o toku sprawy, niestawiennictwem na posiedzeniach sądu, co świadczyło o lekceważącym stosunku do naczelnych wartości wspólnych dla zawodów adwokata i radcy prawnego — poszanowania porządku prawnego oraz szczególnej dbałości o uzasadnione interesy klienta. Rada rozważyła także fakt, że wnioskodawca ubiegał się już o wpis na listę radców prawnych i odmówiono mu wpisu ze względu na niespełnienie przesłanki wpisu, to jest nieskazitelności charakteru i dawania rękojmi należytego wykonywania zawodu. Wnioskodawca zapewniał w toku postępowania, że przemyślał swoje wcześniejsze błędy i zaniechania, zrozumiał, czego należy unikać w praktyce prawniczej, i wykorzystywał czas na pogłębianie wiedzy, a złożony poprzednio wniosek o wpis na listę radców prawnych był jego zdaniem przedwczesny. Sam upływ czasu od popełnienia przewinień dyscyplinarnych, jak też niedopuszczenie się przez wnioskodawcę kolejnych zachowań godzących w porządek prawny były okolicznościami nowymi, rzutującymi niewątpliwie na jego ocenę pod kątem przesłanki wpisu na listę radców prawnych. Rada uznała jednak, że mimo upływu ponad dwóch i pół roku od czasu podjęcia pierwszej uchwały odmawiającej wpisu na listę radców prawnych nie zaszły powody, aby uznać przesłanki wpisu na listę radców prawnych, o których mowa w ustawie o radcach prawnych, za spełnione. Rada, podejmując uchwałę o odmowie wpisu, przyjęła, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek wpisu na listę radców prawnych określonych w art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.pr.²³

Kolejnym przykładem braku rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego jest wyrok w sprawie wpisu na listę osoby, która została skazana za popełnienie przestępstwa w postaci nieumyślnego spowodowania wypadku komunikacyjnego, skutkującego obrażeniami ciała u innej osoby, w warunkach określonych w art. 178 § 1 kodeksu karnego²⁴, wskazujących na kwalifikowany typ tego występkę, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, i zbiegła z miejsca wypadku, a zatem nie spełniała przesłanki z art. 24 ust. 1 pkt 5 u.r.pr.²⁵

Popełnienie przestępstwa zawsze czyni skazę na charakterze sprawcy (źle świadczy o jego cechach osobowych), w szczególności popełnienie przestępstwa umyślnego, takiego, które co najmniej potencjalnie stwarza poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego. Nie można zatem powiedzieć, że osoba, która po-

²³ Uchwała Rady OIRP z Warszawy z dnia 12 grudnia 2018 roku, niepubl., za: ustawa z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1429.

²⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku — Kodeks karny, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 z późn. zm., art. 178 § 1.

²⁵ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 7 marca 2013 roku, II GSK 1825/12, LEX nr 1305501.

pełniła przestępstwo, jest nieskazitelna, nawet jeżeli jej wcześniejsza i późniejsza postawa życiowa i zachowanie nie budzą jakichkolwiek zastrzeżeń²⁶. Podkreślić należy, że nawet jednorazowe zachowanie może podważyć wiarygodność oraz nieskazitelny charakter kandydata do zawodu²⁷.

I jeszcze przykład uchwały o odmowie wpisu na listę radców prawnych wnioskodawczyni, która po przedłożeniu wniosku o wpis na listę radców prawnych wraz załącznikami została wezwana do uzupełnienia braków wniosku. Podczas rozmowy wnioskodawczyni oświadczyła, w jakim okresie wykonywała zawód adwokata. W tym czasie sporządzała opinie prawne, pisma procesowe oraz udzielała porad prawnych — w sumie około 5–7. Opinie prawne opatrywała tytułem zawodowym adwokata. Czynności te wykonywała nieodpłatnie, nie wystawiała faktur. W drugiej rozmowie wnioskodawczyni wyjaśniła, że gdy zdawała egzamin adwokacki, była już zatrudniona w organach ścigania, a po wpisie na listę adwokacką o tym nie informowała okręgowej rady adwokackiej, ponieważ jej zdaniem nie było takiej konieczności. Ponadto wnioskodawczyni stwierdziła, że nie prowadzono wobec niej postępowania o skreślenie z listy adwokatów na podstawie art. 72 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o adwokaturze²⁸, albowiem przepis ten nie miał do niej zastosowania: była zatrudniona w organach ścigania, nie zaś objęła stanowisko po wpisie na listę adwokatów. Wnioskodawczyni wskazywała, że osoba zatrudniona w organach ścigania może być wpisana na listę adwokatów, a adwokat, który objął stanowisko w organach ścigania w trakcie wykonywania zawodu, musi być z tej listy skreślony. Wskazała, że w trakcie postępowania o wpis na listę adwokatów nie informowała o zatrudnieniu w organach ścigania, albowiem było to wiadome z wniosku o dopuszczenie do egzaminu zawodowego. Przy wpisie na listę adwokatów wносиła o wpis na listę adwokatów niewykonujących zawodu. Wnioskodawczyni przyznała, że wiedziała, iż w razie objęcia stanowiska w organach ścigania istnieje podstawa do obligatoryjnego skreślenia z listy adwokatów. Wskazała też, że nie jest zabronione udzielanie porad prawnych przez adwokata niewykonyującego zawodu. Po rozpatrzeniu sprawy rada odmówiła wpisu, stwierdzając, że wnioskodawczyni nie spełnia wymagań wpisu na listę radców prawnych wynikających z art. 24 ust. pkt 5 u.r.pr. W okolicznościach niniejszej sprawy czynnikiem dyskwalifikującym była ocena dotychczasowego zachowania wnioskodawczyni, polegającego na niepoinformowaniu organów samorządu adwokackiego o pozostawaniu w stosunku służby w organach ścigania, co obliguje organy samorządu adwokackiego do skreślenia adwokata z listy adwokatów. Dodatkową okolicznością negatywnie rzutującą na ocenę postawy wnioskodawczyni było jednocześnie z pełnieniem służby w organach ścigania nieodpłatne świadczenie pomocy praw-

²⁶ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2016 roku, II GSK 259/15, LEX nr 2142251.

²⁷ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 listopada 2009 roku, VI SA/Wa 1450/09, LEX nr 592968.

²⁸ Ustawa z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1513 z późn. zm.

nej w kancelarii adwokackiej. W okolicznościach tej sprawy świadczenie pomocy prawnej *pro bono* w ramach kancelarii adwokackiej innego adwokata przez długi okres jednoczesnego pozostawania w stosunku służby w organach ścigania — gdyby było to znane organom samorządu adwokackiego, stanowiłoby obligatoryjną podstawę do skreślenia wnioskodawczyni z listy adwokatów — uznano za działanie podważające zaufanie do osób wykonujących prawnicze zawody adwokata i radcy prawnego. Rada OIRP w Warszawie zauważyła, że ustawowy zakaz jednoczesnego posiadania statusu adwokata i pełnienia służby w organach ścigania ma na celu ochronę podstawowej wartości łączącej zawody adwokata i radcy prawnego — niezależności. Pełnienie służby w organach ścigania (niezależnie od zakresu obowiązków określonej osoby) oznacza zaangażowanie organizacyjne w aparat ścigania. Z punktu widzenia zaufania publicznego do zawodu adwokata, a szerzej także do zawodu radcy prawnego, nie do przyjęcia jest łączenie tych ról. Wnioskodawczyni łączyła wskazane zajęcia świadomie. Świadome zlekceważenie ustawowego zakazu wskazało na to, że wnioskodawczyni nie przywiązuje wagi do przestrzegania obowiązującego porządku prawnego, nie wykształciła oczekiwanej od osób wykonujących zawód zaufania publicznego postawy moralnej opartej na uznaniu respektowania norm prawnych i społecznych tworzących nadrzędną wartość. Ocena dotychczasowego zachowania wnioskodawczyni nie pozwoliła przyjąć, że sprostą ona obowiązkom wynikającym z wykonywania zawodu radcy prawnego, to jest że da rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu. Uzasadniało to podjęcie uchwały o odmowie wpisu na listę radców prawnych prowadzoną przez Radę Okręgową Izby Radców Prawnych w Warszawie²⁹.

ZAKOŃCZENIE

Zaostrzenie przepisów prawa spowoduje zmniejszenie liczby popełnianych przestępstw przez osoby wykonujące zawody prawnicze. W obowiązującym dziś stanie prawnym sąd może orzec zakaz wykonywania określonego zawodu od roku do lat 15. Jako postulat *de lege ferenda* należałoby wskazać konieczność zmiany art. 43 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku — Kodeks karny w zakresie możliwości dożywotniego wymierzania środków karnych, o których mowa w art. 39 pkt 1 i pkt 2 k.k.

Wprowadzenie zmian prawnych dałoby zapewne efekt prewencyjny. Wprowadzenie przepisów prawa materialnego uniemożliwiających wpisywanie się na listę radców prawnych osób skreślonych z listy adwokatów ograniczyłoby liczbę popełnianych czynów karalnych i zwiększyło poszanowanie porządku prawnego. W istniejącym stanie prawnym osoby skreślone z listy adwokatów, lub też wobec

²⁹ Uchwała Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych z Warszawy z dnia 18 września 2019 roku.

których zostanie niebawem skierowany wniosek do Rzecznika Dyscyplinarnego, przenoszą się „prewencyjnie” na listę radców prawnych.

Należałoby rozważyć wprowadzenie zmian prawnych, a także doprowadzić do podjęcia działań w ramach bliższej współpracy samorządu adwokatów i radców prawnych, mających na celu wyeliminowanie istniejącego zjawiska.

DENIAL OF ENTRY IN THE BAR OF LEGAL ADVISERS ON THE BASIS OF WARRANTY PREMISES REGARDING THE PROPER PURSUIT OF A LEGAL ADVISING OCCUPATION IN CASE LAW

Summary

The purpose of the article is outlining the circumstances which serve as the grounds for adopting resolutions by the regional council of the Chamber of Legal Advisers regarding the denial of entry in the bar of legal advisers on the basis of Art. 24 para. 2c s. 1 from the Act of the 6 July 1982 on legal advisers, on the basis of warranty premises regarding the proper pursuit of a legal advising occupation in case law. Every prerequisite of entry in the bar... is independent and of equal status and only their combined fulfilling makes the entry possible. When arbitrating the entry case, adviser authorities are entitled to an independent evaluation of whether a candidate fulfills all the prerequisites on the basis of collected evidence. The arbitrating authorities fulfill the constitutional obligation of custody over the proper pursuit of a legal advising occupation, as far as the public interest and the protection of the advising profession are concerned. Postulates.

Keywords: legal adviser, warranty, warranty premise, impeccable character, unblemished record, denial of entry in the bar of legal counsels

BIBLIOGRAFIA

- Adamiak B., Borkowski J., *Instytucje procesowe wyznaczające granice prawa do sądu*, [w:] *Państwo prawa. Administracja. Sądownictwo. Prace dedykowane Prof. dr hab. Januszowi Łętowskiemu*, red. A. Łopatka, A. Wróbel, S. Kiewlicz, Warszawa 1999.
- Adamiak B., Borkowski J., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Adamiak B., Borkowski J., *Postępowanie administracyjne i sądowniczoadministracyjne*, Warszawa 2015.
- Klatka Z., *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, Warszawa 2004.
- Stankiewicz R., [w:] *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, red. T. Scheffler, Warszawa 2018.
- Stefański R.A., *Prawo karne materialne. Część ogólna*, Warszawa 2008.
- Świsłak M., *Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce*, Lublin 2018.
- Waligórski M.A., Pawłowski S., *Samorząd zawodowy i gospodarczy w Polsce*, Poznań 2005.
- Wielka encyklopedia PWN*, t. 5, Warszawa 2001.
- Wojtczak K., *Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego*, Poznań 1999.
- Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*, Warszawa 2002.